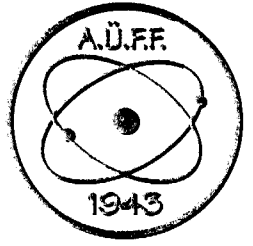

PROGRAM ve ÖZETLER

PROGRAM and ABSTRACTS

XV. ULUSAL BİYOLOJİ KONGRESİ

“ULUSLARARASI KATILIMLI”

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ, FEN FAKÜLTESİ
BİYOLOJİ BÖLÜMÜ**

5-9 Eylül 2000 ANKARA – TÜRKİYE

XVth NATIONAL CONGRESS ON BIOLOGY

“WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION”

**ANKARA UNIVERSITY, FACULTY OF SCIENCE
DEPARTMENT OF BIOLOGY**

SEPTEMBER 5-9, 2000 ANKARA- TURKEY

edilen biyokimyasal veriler doğrultusunda rektumun fizyolojik ve davranış biyolojileri açısından bu böceklerdeki rolü açıklanmaya çalışılmıştır.

11:30 İPEK BÖCEĞİ (*Bombyx mori*)'NDE BEYNİN OVARYUM GELİŞİMİ ÜZERİNE OLAN ETKİSİNİN TRANSPLANTASYON VE KOTERİZASYON YÖNTEMLERİ İLE ARAŞTIRILMASI, Osman PARLAK, N. Ebru KURTULUŞ, Ege Üniv Fen Fak Biyoloji Böl Zooloji ABD 35100 İZMİR

İpekböceği (*Bombyx mori*), böceklerde gelişimin hormonal kontrolünü ortaya koymak için oldukça fazla çalışılan bir materyaldir. Bu çalışmada transplantasyon ve koterizasyon yöntemleri kullanılarak: *Bombyx mori*'de beynin ovaryum gelişimi üzerine olan etkisi araştırılmıştır. Ayrıca Lowry metoduyla ovaryumlardaki total protein miktarları tespit edilmiştir. Denemelerin sonucunda beynin ovaryum gelişimi üzerine etkisi olduğu gözlenmiştir. Bu etkide PTH ve Bombyxin anahtar hormonlar olarak görülmektedir. Koterizasyon ve transplantasyon uygulanan hayvanlar ovaryum foliküllerinin gelişimi ve ovaryumlardaki total protein miktarları bakımından kontrol hayvanlarıyla karşılaştırılmıştır.

12:00 ANTAKYA-GAZİANTEP BÖLGESİ (Amanos Dağları) HERPETOFAUNASI, Rıdvan KETE, İrfan YILMAZ, S. Hakan DURMUŞ, Adem ÖZDEMİR, Dokuz Eylül Üniv Buca Eğt Fak Biyoloji Eğt Böl ABD Buca İZMİR

Ülkemizin zoocoğrafik konumu ve farklı iklim özellikleri, sahip olduğumuz faunanın zenginliği ve çeşitliliğinin en önemli sebebidir. Zoocoğrafik bakımdan yakın komşumuz olan Kafkasya, Arabistan ve Balkanlar yoluyla farklı zoocoğrafik bölgelere ait türler yurdumuza girmiş ve belli bölgelerdeki izolasyona bağlı olarak çeşitli alttürler meydana getirmiştir. Bu açıdan enteresan bir bölge olan Amanos dağları; Akdeniz Bölgesi ile Suriye ve Arabistan arasında izolasyonu sağlar. Türkiye herpetofaunasına ait çeşitli araştırmalarda bu bölgenin zoocoğrafik bakımdan önemi vurgulanmıştır. Yeni alttürlerin bulunabilme ihtimalini göz önüne alarak Antakya-Gaziantep bölgesi dahilinde bulunan Amanos dağlarının amfibi ve sürüngen faunasını ortaya çıkarmak üzere 1998-1999 yıllarında bölgeye ekskürsiyonlar düzenleyerek oldukça bol miktarda materyal toplanmıştır. Araştırmamız çerçevesinde toplanan 5 amfibi, 3 kaplumbağa, 16 kertenkele ve 9 yılan türü morfolojik olarak incelenmiştir. Mevcut türlere ait bilinen özellikler ile materyalimize ait renk-desen durumu ve morfometrik ölçümler karşılaştırılarak farklılıklar belirtilmiştir. Ayrıca tespit edilen türlerin biyolojik ve ekolojik özelliklerine ait dikkati çeken hususlarda kayıt edilmiştir. Elde edilen bulgularımız mevcut materyal ışığında değerlendirildiğinde bazı türlerin subspeciesif durumlarının yeniden ele alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

12:30-13:30 ÖĞLE YEMEĞİ

13:30 BEYŞEHİR GÖLÜ'NDEKİ ADALARIN HERPETOFAUNASI, Mehmet ÖZ, Serdar DÜŞEN, M. Rıdvan TUNÇ, Akdeniz Üniv Fen-Edb Fak Biyoloji Böl ANTALYA

Bu çalışmada, şimdiye kadar hiç araştırılmamış olan Beyşehir Gölü'ndeki adalarda yaşayan Amfibi ve Sürüngen türlerinin tespiti amaçlanmıştır. Bu nedenle 28 Mayıs 1999 tarihinden sonra Beyşehir Gölü'ndeki yaklaşık 25 adanın 17'sine gidilerek materyal toplanmış ve gözlemler yapılmıştır. Yapılan ilk tespitlere göre örneklerimiz 10 familyaya ait 14 türden oluşmaktadır. Bu türlerden 3'ü kurbağa, 2'si kaplumbağa, 5'i kertenkele ve 4'ü yılanlara aittir. Tespit edebildiğimiz türlerin tamamı araştırma bölgemiz için yeni kayıttır.

14:00 ADANA EVCİL KEÇİLERİNDE (*Capra hircus*) Polyplastron (CILIOPHORA: ENTODINIOMORPHIDA: OPHRYOSCOLECIDAE) CİNSİNİN BULUNUŞU VE TAKSONOMİSİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA, Bayram GÖÇMEN, Mustafa İNANÇ, Samiye RASTGELDI, Murat TOSUNOĞLU, Ege Üniv Fen Fak Biyoloji Böl Zooloji ABD 35100 Bornova İZMİR

Adana civarında yaşayan evcil keçilerin işkembe içeriği *Polyplastron* cinsine dahil siliyatlar açısından araştırılmıştır. Evcil Adana keçilerinde bu cinsin tek tür, *Polyplastron multivesiculatum* ile temsil edildiği saptanmıştır.

14:30 TÜRKİYE'DEKİ *Microtus epiroticus* (ONDRIAS, 1966) (MAMMALIA: RODENTIA)'UN ÜREME BİYOLOJİSİ VE DOĞUM SONRASI GELİŞİMİ ÜZERİNE GÖZLEMLER, Tolga KANKILIC, Nuri YİĞİT,

Ercüment ÇOLAK, Ankara Üniv Fen Fak Biyoloji Böl 06100 ANKARA

Bu çalışmada, *Microtus epiroticus*'un üreme biyolojisi ve doğum sonrası gelişimi arazi ve laboratuvar çalışmalarıyla incelendi. Arazi çalışmalarında Ocak-Eylül ayları arasında doğum yapan veya üreme belirtisine sahip örnekler yakalandı. Laboratuvarında ise *M. epiroticus*'un Aralık ayından Ekim ayına kadar doğum yaptığı belirlendi. Hamilelik süresinin 20-21 gün arasında değiştiği, yavru sayısı 2 ile 8 arasında olduğu, ortalama yavru sayısının 4,56 olduğu saptandı. Yavruların ortalama 2,29 gr. ağırlığında doğduğu ve kürk gelişiminin 7-9 günde tamamlandığı belirlendi. Gözler 9-12 günde, kulaklar 10-13 günde açıldı. Yavrular 12-15 günde serbest beslenmeye başladı ve 13-17 günde süttten kesildi. Doğum sonrası gelişimde büyüme oranının en yüksek değeri 18. gün ile 24. gün arasında gerçekleşti. Üreme erginliğine dişiler en erken 35 günde, erkekler 42 günde ulaştı. Yavrular ergin örneklerin ağırlık ve diş karekter ölçülerine 37-60 günde ulaştılar.

15:00 KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ EVCİL KOYUNLARININ (*Ovis ammon aries*) OPHRYOSCOLECID (ENTODINIOMORPHIDA) İŞKEMBE SİLİYAT FAUNASI, Bayram GÖÇMEN¹, Burk A. DEHORITY², Samiye RASTGELDI¹, Gül H. TALU¹, ¹Ege University, Faculty Of Science Department of Biology Zoology Section Protozoology-Parasitology Research Laboratory, 35100 Bornova-İZMİR, ²Department of Animal Science Ohio Agricultural Research and Development Center The Ohio State Univ Wooster Ohio 44691 U.S.A.

Kıbrıs evcil koyun (*Ovis ammon aries*)'larının işkembesinde yaşayan Ophryoscolecidae familyasına dahil siliyat protozoon içeriği araştırılmıştır. Araştırma sonucunda 5 cins [*Metadinium*, *Enoploplastron*, *Polyplastron*, *Epidinium* ve *Ophryoscolex*] altında 6 tür [*Metadinium affine*, *Enoploplastron tricoloratum*, *Polyplastron multivesiculatum*, *Epidinium ecaudatum*, *Epidinium graini* ve *Ophryoscolex purkynjei*] ve 14 forma [*E. e. f. ecaudatum*, *E. e. f. caudatum*, *E. e. f. bicaudatum*, *E. e. f. tricaudatum*, *E. e. f. quadricaudatum*, *E. g. f. graini*, *E. g. f. caudatricoronatum*, *E. g. f. caudaquadricoronatum*, *O. p. f. purkynjei*, *O. p. f. bifidobincinctus*, *O. p. f. bifidoquadricinctus*, *O. p. f. bicoronatus*, *O. p. f. tricornatus* ve *O. p. f. quadricoronatus*] tayin edilmiştir. Ayrıca bu çalışma *Epidinium graini* ve *Ophryoscolex purkynjei* f.

bifidobiacinctus için koyunların işkembesinde bulunduğuna ilişkin ilk kayıttır. Çalışmada belirlenmiş olan cins. tür ve formlara ait incelenen örneklerde tesbit edilen taksonomik karakterler, orijinal tanım ve literatürde mevcut tanımlarla karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıklar tartışılmıştır. Kıbrıs koyunlarında bulunan Ophryoscolecidae familyasına dahil işkembe siliyat faunasının, içerdiği tür çeşitliliği açısından Türkiye ve Uzak Doğu (in/Japonya) lkelerinkine göre daha fakir, buna karşın Batı Avrupa (İşkoya) ile Amerika (Alaska/Kanada)'daki koyun faunalarına göre daha zengin olduğu saptanmıştır.

15:30 ARA

16:00 **Culex pipiens (CULICIDAE) LARVA VE ERGİNİNİN POSTERİOR ORTA BARSAK DUVARI İNCE YAPISININ İŐİK VE ELEKTRON MİKROSKOBU İLE GÖSTERİLMESİ**, Nazan KESKİN¹, Sabire KARAALI² ¹ Pamukkale Üniv Fen-Edb Fak Biyoloji Bl DENİZLİ, ² Ege Üniv Fen Fak Biyoloji Bl 35100 Bornova İZMİR

Sivrisinekler aracılığıyla bulaşan sıtma hastalığında, *Plasmodium*'ların yaşam çemberlerinin bir dönemi sivrisineklerin orta barsak duvarında geçer. *Plasmodium*'lar, posterior orta barsak bazal tabakasına yerleştikten 10 gün sonra vücut boşluğuna dklrlir. Sivrisinek türlerinde, orta barsak epitel hücreleri yapısal olarak benzerlik gösterir. Bu alışmada: *Culex pipiens*'in larva ve erginlerinin posterior orta barsak duvarı yapısı, ışık ve elektron mikroskobu düzeyinde gösterilmiştir. *Culex pipiens* larva ve erginlerinin, posterior orta barsak duvarı yapısal olarak benzerlik göstermektedir. Işık ve elektron mikroskobu ile yapılan incelemelerde, orta barsak duvarının dıştan kaslarla desteklenmiş, mikrovilluslu tek tabakalı epitel hücrelerden meydana geldiği görülmüştür. Larval barsak duvar hücreleri ergine göre daha iridir. Bununla birlikte, erginde kas demetleri larvadakine göre daha kalındır. *Culex pipiens* larva ve erginlerinde, posterior orta barsak duvarında koyu ve açık renkte olmak üzere iki farklı tip epitel hücresi ayırt edilir. Elektron mikroskobu ile yapılan incelemelerde, bu hücreler özellikle bazal tabakayla yüzleşen kanalikül sistemleri, endoplazmik retikulum zarları, mitokondriyumları ve elektronca az yoğun keseleri bakımından farklı bulunmuşlardır. Bu morfolojik farklılıklar, *Plasmodium*'ların belli hücreleri seçerek tutunması ve duvarı geçmesinde önemli olabilir.

16:30 **LARVAL EVREDEKİ Galleria mellonella (LEPIDOPTERA)'NİN SİALİKASİDİ UZAKLAŐTIRILMIŐ PROTORASİK BEZLERİNE HEMOSİTLERİN TUTUNMASI**, Sabire KARAÇALI, Remziye DEVECİ, Sacide PEHLIVAN, Ali ÖZCAN, Ege Üniv Fen Fak Biyoloji Bl Moleküler Biyoloji ABD 35100 Bornova İZMİR

nceki alışma *Galleria mellonella*'nın protorasik bezinde Sialik asidin (SA) varlığını göstermiştir (KARAÇALI et al., 1997). Bu çalışmada protorasik bezlerin dejenerasyon sürecinde sialik asidin rolünü araştırdık. Nöraminidaz uygulanan larval protorasik bezler aynı yaştaki larvadan alınan hemolenf ile inkübe edildi. Işık ve elektron mikroskobu gözlemleri sialik asidi uzaklaştırmış bez hücrelerinin etrafında hemositlerin birikimi ile tamamlanmamış bir kapsül Őekillendiđini göstermiş fakat kontrol grubunda görülmemiştir. Sialik asidi uzaklaştırılmış larval protorasik bez hücreleri hemositler tarafından yabancı bir yapı ya da kendinden olmayan olarak tanınmıştır. Sonuç işaret ediyor ki, sialik asit larval dönemde normal Őartlarda hemositik reseptör için bir maske rolü oynamaktadır. Her nasılsa sialik asidin yokluğunda bezlerin dejenerasyonu başlar. Bu yayının esas katkısı iki yöndedir. Birincisi, pupal hücrelerde protorasik bezin dejenerasyonunu başlatan hemositlerin tanıma sürecinde sialik asidin rolü için bir açıklama sağladığ. İkinci olarak sonuçlarımız, Sialik asidin evrensel bir molekül olduğunu doğrulayarak böceklerde sialik asidin görevini gösterir.

17:00 **SNE (Eurygaster) TÜRLERİNDE GŐ UÇUŐU VE ÜREME ETKİNLİKLERİ SÜRECİNDE UÇMA KASLARINDA VE YUMURTALIKLARDA YAPISAL DEĐİŐİM**, Benan GÜLAY, zlem İSTANBULLU, Sema ERGEZEN, Marmara Üniv Atatürk Eğt Fak Biyoloji Eğt ABD İSTANBUL

Çalışma, Sne'de sırası ile oluşan ve birbirine zıt çalışan gŐ uçuŐu ve üreme faaliyetleri sırasında kaslarda ve yumurtalıklarda birbirlerinin lehine olabilecek morfolojik değişimleri göstermeyi amaçlamaktadır. Doğadan, kışlama, gŐ uçuŐu ve yumurtlama süreçlerinde toplanan böceklerle laboratuvarında yapay iklim koşulları ve beslenme rejimleri uygulanmış, böylece uçma işleminin durdurulması, zamansız başlatılması, üremenin hızlandırılması ve durdurulması sağlanmıştır. Değişik fizyolojik durumlarda uçma kasları ve yumurtalıklar histolojik olarak hazırlanmış ve morfometrik çalışma yapılmıştır. Sonuçlarda gŐ uçuŐu yapan bekte uçma kası lif çapının uçma faaliyeti durdurulan ve yumurtlayan bireylerin kas liflerine oranla daha büyük olduğu, yumurtalıkların gelişmediği gözlenmiştir. Yumurtlama sürecindeki böceklerde ise lif çaplarının kcldğ saptanmıştır. Ölüm değerlerinin istatistiksel analizi, farklılıkların anlamlı olduğunu göstermiştir. Kaslardaki değişimin yumurtlama sürecinde bir histoliz veya benzeri faaliyet olup olmadığı olasılığı üzerinde durulmuştur.

17:30 **Rana ridibunda (AMPHIBIA: ANURA) VE Oryctolagus cuniculus (MAMMALIA: LAGOMORPHA) TÜRLERİNİN UZUN KEMİK HİSTOMORFOLOJİSİ ÜZERİNE GÖZLEMLER**, Uğur C. ERİŐMİŐ¹, Hüseyin ARIKAN², Uğur KAYA², ¹Ege Üniv Fen Fak Biyoloji Bl Zooloji ABD 35100 Bornova İZMİR, ²Kocatepe Üniv Fen-Edb Fak Biyoloji Bl 03100 AFYON

Rana ridibunda ve *Oryctolagus cuniculus*'da uzun kemiklerin histomorfolojik yapısı dekalsifikasyon yöntemi kullanılarak incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Omurgalı hayvanlarda, kemiğin ince yapısı hayvanların yaşlarının tespitinde uzun süredir kullanılmaktadır. Bununla birlikte, yaş kriterlerine ait izler çeşitli gruplarda farklılık göstermektedir. *Rana ridibunda*'da yaşa bağımlı büyüme halkaları bariz Őekilde gözlenmiş ve sözkonusu tekniğin bu türe uygun ve uygulanabilir olduğu anlaşılmıştır. Fakat bu çizgiler *Oryctolagus cuniculus*'da gözlenmemiştir.